

Република Србија
Град Крагујевац
Градско веће
Број: 022-24/23-V
Датум: 10. март 2023.године
Крагујевац

ГРАД КРАГУЈЕВАЦ				
СКУПШТИНА ГРАДА КРАГУЈЕВЦА				
Поредни број	Број	Датум	Правно	Други
1	022-39	13 MAR 2023		

СКУПШТИНА ГРАДА КРАГУЈЕВЦА
- за Председника Скупштине града Крагујевца -

У складу са чланом 119. став 2. Пословника Скупштине града Крагујевца ("Службени лист града Крагујевца", број 16/21) достављамо Вам, како бисте уврстили у предложени дневни ред седнице Скупштине града Крагујевца

- Предлог закључка о прихватању Извештаја о раду и пословању Историјског архива Шумадије Крагујевац за 2022. годину

Уколико у дневни ред седнице Скупштине града уврстите Предлог закључка о прихватању Извештаја о раду и пословању Историјског архива Шумадије Крагујевац за 2022. годину, за представника предлагача на седници Скупштине града Крагујевца, Градско веће одредило је г-ђу Сању Живковић, директора Историјског архива Шумадије Крагујевац.

Заменик Градоначелника,
Ивица Момчиловић

Република Србија
Град Крагујевац
Градско веће
Број: 022-24/23-V
Датум: 10. март 2023. године
К р а г у ј е в а ц

Градско веће, на основу члана 46. став 1. тачка 1. у вези члана 66. став 5. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник Републике Србије", број 129/07, 83/14- др. закон, 101/16-др. закон, 47/18 и 111/21 – др. закон), члана 59. став 1. тачка 1. Статута града Крагујевца ("Службени лист града Крагујевца", број 8/19), члана 2. став 1. тачка 1. Одлуке о Градском већу ("Службени лист града Крагујевца", број 8/22-пречишћен текст) и члана 49. став 3. Пословника о раду Градског већа ("Службени лист града Крагујевца", број 28/22-пречишћен текст), на седници одржаној дана, 10. марта 2023.године, доноси

З А К Љ У Ч А К

о утврђивању Предлога закључка о прихватању Извештаја о раду и пословању Историјског архива Шумадије Крагујевац за 2022. годину

I Утврђује се Предлог закључка о прихватању Извештаја о раду и пословању Историјског архива Шумадије Крагујевац за 2022. годину и упућује се Скупштини града Крагујевца, на разматрање и доношење.

II За представника предлагача на седници Скупштине града Крагујевца одређује се Сања Живковић, директор Историјског архива Шумадије Крагујевац.

О б р а з л о ж е њ е

Правни основ за доношење Закључка о утврђивању Предлога закључка о прихватању Извештаја о раду и пословању Историјског архива Шумадије Крагујевац за 2022. годину (у даљем тексту: Закључак), садржан је у члану 46. став 1. тачка 1. у вези члана 66. став 5. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник Републике Србије", бр. 129/07, 83/14-др. закон, 101/16-др. закон, 47/18 и 111/21 – др. закон), члану 59. став 1. тачка 1. Статута града Крагујевца ("Службени лист града Крагујевца", број 8/19), члану 2. став 1. тачка 1. Одлуке о Градском већу ("Службени лист града Крагујевца", број 8/22-пречишћен текст) и члану 49. став 3. Пословника о раду Градског већа ("Службени лист града Крагујевца", број 28/22-пречишћен текст), којима је утврђено да је Градско веће предлагач аката које доноси Скупштина града Крагујевца, као и да закључком одлучује о процедуралним питањима и иницира доношење и предлагање одлука и других аката, као и начин решавања појединих питања.

Разлог за доношење овог закључка је процедуралног карактера и основ је за упућивање Предлога закључка о прихватању Извештаја о раду и пословању Историјског архива Шумадије Крагујевац за 2022. годину, Скупштини града Крагујевца, на разматрање и доношење.

Заменик Градоначелника,

Ивица Момчиловић,с.р.

Република Србија
Град Крагујевац
Градска управа за друштвене делатности
Број: 299/XXV-23
Дана: 06.03.2023. године
К р а г у ј е в а ц

Г Р А Д С К О В Е Ћ Е
- Председнику Градског већа –

Градска управа за друштвене делатности, у складу са чланом 52. тачка 1. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник РС“ број 129/07, 83/14 - други закон, 101/16 – други закон, 47/18 и 111/2021-други закон), чланом 68. став 1. тачка 1. Статута града Крагујевца („Службени лист града Крагујевца“ број 8/19) и чланом 11. став 1. алинеја 4. Одлуке о организацији градских управа града Крагујевца („Службени лист града Крагујевца“, број 37/21 - пречишћен текст) упућује Градском већу на разматрање и одлучивање

- Нацрт закључка о прихватању Извештаја о раду и пословању Историјског архива Шумадије Крагујевац за 2022. годину

Нацрт закључка о прихватању Извештаја о раду и пословању Историјског архива Шумадије Крагујевац за 2022. годину, припремљен је у складу са одредбама:

1. члана 40. став 1. тачка 28. и 35. Статута града Крагујевца („Службени лист града Крагујевца“ број 8/19),
2. члана 9. став 2. алинеја 4. Одлуке о преузимању вршења оснивачких права над Историјском архивом Шумадије Крагујевац („Службени лист града Крагујевца“ број 3/23 – пречишћен текст)

као и одредбама Правилника о припреми, достављању и контроли нацрта предлога/аката који се упућују Градском већу („Службени лист града Крагујевца“ број 21/21).

Предлажемо да у Дневни ред седнице Градског већа уврстите Нацрт закључка о прихватању Извештаја о раду и пословању Историјског архива Шумадије Крагујевац за 2022. годину, и уколико то учините, за представника предлагача на седници Скупштине града одређује се Сања Живковић, директор Историјског архива Шумадије Крагујевац.

В.Д. НАЧЕЛНИКА,

Тамара Јовановић, с.р.

Скупштина града Крагујевца, на основу члана 40. став 1. тачка 28. и 35. Статута града Крагујевца („Службени лист града Крагујевца“, број 8/19), члана 9. став 2. алинеја четврта Одлуке о преузимању вршења оснивачких права над Историјским архивом Шумадије Крагујевац („Службени лист града Крагујевца“, број 3/23 – пречишћен текст) и члана 181. став 4. Пословника Скупштине града Крагујевца („Службени лист града Крагујевца“, број 16/21), на седници одржаној _____ 2023. године, доноси

ЗАКЉУЧАК
о прихватању Извештаја о раду и пословању Историјског архива Шумадије
Крагујевац за 2022. годину

I Прихвата се Извештај о раду и пословању Историјског архива Шумадије Крагујевац за 2022. годину број 02/493 од 27. фебруара 2023. године, који је усвојио Управни одбор Историјског архива Шумадије Крагујевац Одлуком број 02/494 на седници одржаној 27. фебруара 2023. године.

II Овај закључак објавити у "Службеном листу града Крагујевца".

Образложење

Правни основ за доношење Закључка о прихватању Извештаја о раду и пословању Историјског архива Шумадије Крагујевац за 2022. годину (у даљем тексту: Закључак) садржан је у одредбама члана 40. став 1. тачка 28. и 35. Статута града Крагујевца („Службени лист града Крагујевца“, број 8/19), којима је утврђено да Скупштина града оснива јавна предузећа, друштва капитала, установе и друге облике правног организовања, врши надзор над њиховим радом и обезбеђује њихово функционисање, као и да разматра и усваја годишње програме пословања и извештаје о раду предузећа, установа и других облика правног организовања чији је оснивач или већински власник Град, члана 9. став 2. алинеја четврта Одлуке о преузимању вршења оснивачких права над Историјским архивом Шумадије Крагујевац („Службени лист града Крагујевца“, број 3/23 – пречишћен текст) којим је прописано да Скупштина града Крагујевца разматра и усваја извештај о раду и пословању Историјског архива Шумадије Крагујевац, као и члана 181. став 4. Пословника Скупштине града Крагујевца („Службени лист града Крагујевца“, број 16/21), којим је утврђено да Скупштина закључком одлучује о процедуралним питањима, о прихватању одређених предлога.

Разлог за доношење овог закључка садржан је у реализацији законом утврђене обавезе вршења надзора над радом установа, чији је оснивач јединица локалне самоуправе, односно град Крагујевац.

Чланом 44. став 1. тачка 8. Закона о култури ("Службени гласник Републике Србије", број 72/09, 13/16, 30/16 – испр., 6/20, 47/21 и 78/21), утврђена је надлежност управног одбора установе да усваја годишњи извештај о раду и пословању. У складу са тим, Управни одбор Историјског архива Шумадије Крагујевац је на седници одржаној 27.02.2023. године донео Одлуку број 02/494 о усвајању Извештаја о раду и пословању Историјског архива Шумадије Крагујевац за 2022. годину.

Током 2022. године Историјски архив Шумадије Крагујевац је имао унапређење кадровских капацитета кроз пријем лица на неодређено време и бројне едукације, унапређење просторно – техничких капацитета (замена столарије, набавка опреме за успостављање система АРХИС, набавка котла, службеног возила и архивских ормара), побољшао је сарадњу са привредним сектором, медијима, образовним институцијама и здравственим установама. Потписао је споразум о сарадњи са Турском агенцијом за међународну координацију и сарадњу – ТИКА и реализовао три пројекта по конкурс Министарства културе укупне вредности 1.200.000 динара. Установа је изразито повећала број програма и посетилаца, а посебно деце и младих. Одржано је 36 програма које је посетило 1472 лица.

За реализацију наведених програма утрошено је укупно 33.713.892,58 динара, од тога средства из буџета Града – 32.513.892,58 динара.

Скупштина града донела је овај закључак имајући у виду да је Извештај о раду и пословању Историјског архива Шумадије Крагујевац за 2022. годину сачињен у складу са законом и актима надлежних органа Града.

Реализација овог закључка не повлачи исплату средстава из буџета.

СКУПШТИНА ГРАДА КРАГУЈЕВЦА

Број:

У Крагујевцу, 2023. године

ПРЕДСЕДНИК,

Мирослав Петрашиновић

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ИСТОРИЈСКИ АРХИВ
ШУМАДИЈЕ
02/493
27-02-23

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ГРАД КРАГУЈЕВАЦ, ГРАДСКА КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКА СЛУЖБА

555-02/XXV-23

Датум: 3.03.2023

На основу члан 44. став 1 тачка 8 Закона о култури („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 13/16, 30/16, 6/20, 47/21 и 78/21) и члана 29. тачка 1. алинеја 7. Статута Историјског архива Шумадије у Крагујевцу 02-1309 од 06.04.2022. године и пречишћени текст 02/1312 од 07.04.2022.године, на седници одржаној 27.02.2023. године, доноси

ОДЛУКУ

Усваја се Извештај о раду и пословању Установе Историјски архив Шумадије Крагујевац за 2022. годину, бр. 02/493 од 27.02.2023. године.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Правни основ за доношење ове Одлуке садржан је у члану 44. став 1 тачка 8 Закона о култури („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 13/16, 30/16, 6/20 и 47/21) и члана 29. тачка 1. алинеја 7. Статута Историјског архива Шумадије у Крагујевцу 02-1309 од 06.04.2022. године и пречишћени текст 02/1312 од 07.04.2022.године, којима је одређено да Управни одбор усваја годишњи извештај о раду и пословању Установе. У складу са напред наведеним, а на предлог директора, Управни одбор Установе Историјски архив Шумадије Крагујевац, донео је одлуку као у диспозитиву.

Председник Управног одбора
Катарина Бабић

ИСТОРИЈСКИ АРХИВ ШУМАДИЈЕ КРАГУЈЕВАЦ

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ИСТОРИЈСКИ АРХИВ
ШУМАДИЈЕ
01 БР 493
27.02.2023. ГОДИНЕ
КРАГУЈЕВАЦ

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ И ПОСЛОВАЊУ ЗА 2022. ГОДИНУ

Крагујевац, фебруар, 2023.

УВОД

Историјски архив Шумадије је институција културе од регионалног значаја која има задатак да **прикупља, чува, врши заштиту и сређивање архивске грађе** настале на територији Шумадијског округа и омогући њено **публиковање и коришћење** у научне и друге сврхе.

Архив је надлежан за архивску грађу и регистратурски материјал, који су настали у раду претходних и садашњих органа власти, институција, организација, односно правних субјеката и појединаца са подручја територијалне надлежности, а до нивоа Округа. Што се тиче територијалне надлежности, Архив обухвата подручје Града Крагујевца и шест општина: Аранђеловац, Топола, Рача, Баточина, Лапово и Кнић.

Делатност Архива разврстава се према јединственој класификацији делатности у области рада институција културе – 91. 01 делатност библиотека и архива.

Својом основном делатношћу Архив обавља послове заштите културне баштине и у значајној мери доприноси обликовању научно засноване слике о прошлости чиме остварује своју стручну, културну и опште-друштвену улогу. У њему постоје: Служба за заштиту архивске грађе ван Архива, Служба заштите архивске грађе у депоима Архива, Служба за сређивање и обраду архивске грађе, Служба техничке заштите архивске грађе, Служба за научно-истраживачки рад, културну и просветну, издавачку и информативну делатност. Службе немају правни субјективитет, па се права, обавезе и одговорности запослених остварују у Архиву као целини.

РАД И ПОСЛОВАЊЕ ИСТОРИЈСКОГ АРХИВА ШУМАДИЈЕ У 2022. Г.

Током 2022. године ИАШК претрпео је низ значајних промена, које се односе на људске ресурсе, просторне и техничке капацитете, програмске активности и то све у складу са Планом развоја културе Града 2021 – 2025. године. У марту је именована нова директорка Установе, а убрзо потом дошло је и до измене Правилника о систематизацији, у оквиру којег је поред усклађивања са каталогом радних места дошло до повећања броја радних места, чиме се отворила могућност запошљавања нових радника на неодређено време, што ће даље значајно утицати на олакшавање процеса рада. Такође, у том периоду отклоњене су и неправилности уочене 2021. г. од стране финансијске и противпожарне инспекције.

Унапређење кадровских капацитета

Историјски архив Шумадије Крагујевац запослио је у 2022. г. три радника на неодређено време у Служби техничке заштите архивске грађе и то на позицијама: архивиста на пословима техничке заштите, оператер у процесу дигитализације и сарадник дигиталних процеса; и четири на одређено време у трајању од две године, и то: три радника у Служби обраде и сређивања и један радник у Служби за научно-истраживачки рад, културно-просветну издавачку и информативну делатност. Такође, на одређено време, у протеклој години именовано је и постављено ново лице на позицији директора. Треба напоменути и да је Установа аплицирала у оквиру пројекта „Прва шанса“ који расписује Национална служба за запошљавање, те је ангажовано једно лице, дипл. правник, распоређено у Служби заштите архивске грађе ван архива, као и на пројекту „Стручна пракса“, који реализује Канцеларија за младе Крагујевац, где је једно лице похађало стручну праксу у летњем периоду у Служби за научно-

истраживачки рад, kulturno-prosvetnu izdavačku i informativnu delatnost. Ovakav начин jačanja kadrovskih kapaciteta od izuzetnog je značaja za Arhiv s obzirom na to da se radi o službama, čiji rad je intenziviran u proteklom periodu. Služba tehničke zaštite arhivske građe od presudnog je značaja za poštovanje novog Zakona o arhivskoj građi, s obzirom na to da se u njoj odvijaju procesi digitalizacije i uključivanja u sistem ARHIS, dok je Služba za naučno-istraživački rad, kulturno-prosvetnu izdavačku i informativnu delatnost dodala još jedan segment, tj. rad sa mladima i organizovanja različitih programa i radionica za njih.

Tokom 2022. godine zaposleni u Arhivu imali su priliku da poхађaju različitе obuke i seminare: *Етика и интегритет, Етички кодекс функционера, Дигитализација културног наслеђа, Обука за израду ЕУ пројеката и формирање пројектних тимова јавног сектора*. Такође, са циљем разумевања и примене новог Закона о архивској делатности ИАШК организовао је у сарадњи са Привредном комором Крагујевца обуку *Законске обавезе стваралаца архивске грађе и документарног материјала*. Колегиница Катарина Лековић похађала је предавања и обуке у вези са конзервацијом и рестаурацијом архивске грађе у Државном архиву Србије, те је у складу са тим стекла звање конзерватора. Такође, иста колегиница стекла је и звање вишег архивисте.

Унапређење просторних и техничких капацитета, заштита, реконструкција, ревитализација објеката установа културе

Крајем 2022. године на седници Скупштине Града усвојен је предлог о изградњи депоа за потребе смештаја архивске грађе ИАШК, те је за ту сврху преко инвестиција опредељено 22 000 000 динара, што је у складу са предвиђеним развојним планом.

Такође, у претходној години наставило се са радом на санацији Архива, кроз замену столарије, а у оквиру пројекта који се реализује у три фазе у периоду 2021-2023. За 2023. годину планирано је да се у завршној фази радова замене преостали прозори које није било могуће заменити у 2022. години из финансијских разлога.

ИАШК добио је и рачунарску опрему за успостављање система ARHIS-а преко пројекта по Конкурсу Министарства културе и информисања.

После више деценија Установа је добила ново службено возило чиме је у великој мери побољшан рад свих Служби, посебно оних чија делатност изискује одлазак на терен или друге локације на којима је смештена архивска грађа.

Такође, у последњем кварталу 2022. године дошло је до набавке украсних жардињера са циљем оплемењивања прилаза Архиву, као и до набавке ормана неопходних за чување грађе.

Јачање међусекторске, међуресорне и међународне сарадње са образовањем, социјалном политиком, привредом, туризмом, медијима и здравством

ИАШК је у 2022. години интензивирао сарадњу на различитим нивоима са акцентом на рад са децом и омладином.

Сарадња са привредним сектором успостављена је кроз обуку *Законске обавезе стваралаца архивске грађе и документарног материјала*, насталу у сарадњи са Привредним комором Крагујевца. Поред ње, привредни субјекти су имали прилике да

долазе на појединачне обуке и консултације у Службу заштите архивске грађе ван архива.

Сарадња са медијима интензивирана је и остварена кроз гостовања у емисијама локалне телевизије (*Мозаик, Култура*), бројне прилоге, како на локалној телевизији (*Хроника, 10 минута*), тако и на телевизијама са националном фреквенцијом (*Ово је Србија, Буђење, Јутарњи програм РТС-а, Јутарњи програм ПРВЕ телевизије, Јутарњи програм Б92*). Такође, активности установе биле су праћене и од стране писаних медија (*Данас, Крагујевачке новине, Политика*).

Сарадња са образовним институцијама појачана је потписивањем Протокола о сарадњи између Града, установа културе и основних и средњих школа, као и кроз бројне радионице и предавања које је ИАШК одржао током 2022. године. Том приликом реализовано је 23 програма за децу и младе и то: *У посети архиву* (6), *Архиви говоре* (2), *Од читања се расте, Рециклажом до знања, Архив у слици* (5), и *Културни петак*, радионице поводом Светског Дана књиге и ауторских права(4), *Кроз кућу др Моше Елија*, изложба *Архив у слици* и Дан отворених врата, које је посетило њих 910. Треба напоменути да је делом тих програма обележено низ значајних датума (Дан књиге, Дан заштите животне средине, Међународни дан архива - Дан отворених врата архива), али и да су неки од њих били део манифестација Културно лето, Ноћ истраживача, Ноћ музеја и Октобарске свечаности.

Што се тиче Културног туризма ИАШК направио је оквирни план за унапређење истог, који подразумева формирање тзв. Ситничарнице у оквиру које би се продавале ситнице у вези са историјом Крагујевца, Шумадије, али пре свега грађе која се налази у Архиву.

ИАШК је у 2022. години потписао Споразум о сарадњи са Турском агенцијом за међународно координацију и сарадњу ТИКА на реализацији изложбе „Србија и Црна Гора у оријенталној збирци Историјског архива Шумадије“. Ова изложба је трећа фаза пројекта који су суфинансирали Министарство културе, Град Крагујевац и поменута агенција.

Такође, остварени су и значајни контакти са Амбасадом Израела у циљу заједничке сарадње која би подразумевала презентацију грађе ИАШК кроз изложбе и радове која се односи на боравак Јевреја у Крагујевцу широј јавности.

Сарадња са здравственим установама остварила се преко Института за јавно здравље и Завода за здравствену заштиту радника Крагујевац кроз акцију превентивних прегледа запослених (мерење шећера у крви, мерење крвног притиска, мерење телесне тежине и висине и тестови за пушаче). Ово је имало за циљ израду превентивних картица.

Пројектне активности

По Конкурсу Министарства културе ИАШК реализовао је три пројекта, на основу којих су настали изложба и каталог „Србија и Црна Гора у Оријенталној збирци Историјског архива Шумадије“, изложба и каталог „То нису папири, то су животи људи“ и филм „Прича жуте хартије“, којим се једним делом тумачи културно наслеђе. Трећи је допринео занављању рачунарске опреме за приступање АРХИС бази. Сва три пројекта су у потпуности реализована, а њихова вредност износи 1 200 000 динара. Од

стране Града, кроз планирани буџет финансирано је штампање 12. броја часописа за историографију, архивистику и хуманистичке науке „Шумадијски анали“.

Служба за заштиту архивске грађе ван Архива

Служба заштите архивске грађе ван архива обавља делатност превентивне заштите јавне архивске грађе код стваралаца, чије се седиште налази на подручју Шумадијског региона.

Делатност превентивне заштите обухвата вршење стручног надзора код стваралаца и ималаца архивске грађе са циљем отклањања утврђених неправилности у канцеларијско-архивском пословању, израду подзаконских аката за валоризацију архивске грађе у настајању, излучивање безвредног регистратурског материјала, преузимање регистратурски сређене и пописане архивске грађе активних стваралаца и правних лица престалих са радом код којих нико није преузео права и обавезе.

У 2022. години Служба за заштиту архивске грађе ван Архива имала је повећан обим посла с обзиром на то да је услед промене Закона о архивској делатности сваки ималац био дужан да надлежном архиву достави препис архивске књиге за документарни материјал настао у претходној години. То је узроковало најпре обуку *Законске обавезе стваралаца архивске грађе и документарног материјала* коју је Архив реализовао у сарадњи са Привредном комором, као и великим бројем људи који су свакодневно долазили на консултације и индивидуалне обуке код колегинице Марије Тодоровић. На тај начин имали су прилику да се подробније информишу о Закону, методи, значају уређења и заштите архивске грађе, као и да исправе грешке у вођењу архивских књига.

Што се тиче документације, примљена је од око 1400 правних субјеката, већином предузетника, ДОО и акционарских друштава - углавном микропредузећа из области привреде, код којих ће се у наредној години извршити селекција.

Третман стручног надзора Архива имаће само најкрупнија привредна друштва, која имају већи број запослених и архивску грађу од општег друштвеног интереса, што у овом случају испуњава нешто мање од четвртине пријављених стваралаца привредне провинцијенције.

Приоритет архивске службе Републике Србије је заштита архивске грађе стваралаца у области јавне управе, док ће се у области привреде извршити категоризација значајних привредних друштава, у циљу реализације стручног надзора од стране надлежног Архива.

Извршен је и преглед архивске грађе и документарног материјала у 27 регистратура, и то:

1. Општина Крагујевац – 14 регистратура;
2. Општина Арнађеловац - 3 регистратуре;
3. Општина Рача – 2 регистратуре;
4. Општина Топола – 2 регистратуре;
5. Општина Лапово – 2 регистратуре;

6. Општина Баточина – 2 регистратуре;

7. Општина Кнић – 2 регистратуре.

Комплетан поступак одабирања архивске грађе и уништења безвредног документарног материјала извршен је у 32 регистратуре на територији поменутих општина, при чему је уништено преко 1 500 дужних метара безвредног документарног материјала.

У 2022. години ова Служба дала је сагласност на око 1000 Листа категорија документарног материјала са роковима чувања. Преузимање архивских фондова на трајно чување није вршено услед недостатка адекватног простора.

Запослена у овој Служби, Марија Тодоровић, архивски саветник, поред реализације поменуте Обуке и одлазака на састанке Архивистичког друштва Србије, презентovala је свој рад на Међународном саветовању архивиста на Мокрој Гори, на тему *Заштита архивске грађе и документарног материјала стваралаца из области привреде*. Такође, именована је за ментора Марији Радосављевић, која је ангажована по пројекту „Прва шанса“, реализованог од стране Националне службе за запошљавање.

Служба заштите архивске грађе у депоима Архива

Служба депоа обавља пријем архивске грађе и њен смештај, стара се о њеној физичкој заштити, по потреби иницира спровођење техничких мера заштите, издаје архивску грађу за потребе корисника и архива, издаје копије докумената и податке из докумената за потребе државних органа и физичких лица, води сумарне евиденције о фондовима и збиркама смештеним у депоу, топографски обележава просторије депоа и полице, утврђује план смештаја фондова и збирки и друго.

У складу са епидемиолошком ситуацијом у Србији, а самим тим и у Крагујевцу, план рада Службе за заштиту грађе у просторијама Архива био је почетком године условљен и усклађен са препорукама и мерама Владе Србије и Кризног штаба Града Крагујевца.

Током године радници Службе су по налогу директора, а на предлог Локалне самоуправе извршили преглед на три локације, три постојећа објекта на терену као потенцијална привремена решења за смештај документације. Ниједан од понуђених објеката није испуњавао елементарне услове за смештај архивске грађе. Такође, трагало се за привременим решењем путем закупа али се од тога одустало с обзиром на то да је од стране Локалне самоуправе усвојен предлог да се у дворишту Архива изгради монтажни депо, за шта је и путем инвестиција опредељено 22 000 000. Планирано је да се изградњи приступи у 2023. години.

Служба депоа дала је предлог фондова за сређивање у 2022. години и фондова са којим је већ започето, а који даље треба да преузме сређивачка служба. Ово је првенствено имало за циљ да се грађа у соби 5 потпуно среди и соба конзервира, као и да се бар минимално ослободи простор у депоу. Већи део ових предлога није реализован из техничких разлога и недостатка довољног броја запослених.

Током 2022. године одговорено је на 748 писаних захтева, свих релевантних актера који по различитим основама потражују докуменатацију из Архива. Највећи број и даље је усмерен на решавање пензионих права бивших радника. Велики број захтева

и молби стигао је и путем електронске поште, која се још увек не убраја сумарно у обрађене предмете на нивоу године. Радило се са бројним установама, организацијама, удружењима, правним и физичким лицима. У евиденцији истраживача који су први пут евидентирани као корисници фондова, у просторијама наше установе грађу архива користило је 38 лица.

Служба за сређивање и обраду архивске грађе

Сређивање архивске грађе има за циљ да успостави њен првобитни поредак, а уколико је то немогуће да се на основу функција и надлежности (делатности) утврди нова структура грађе фонда која ће најбоље одговарати њеном коришћењу у научне и друге сврхе.

У оквиру наведене Службе, током 2022. године, сређено је и обрађено следеће:

- ✓ више од 1200 архивских јединица фонда манастира Вољавча (сређивач: Јелена Микићевих)
- ✓ 180 матичних књига (сређивач: Јасмина Стефановић)
- ✓ Започет рад на фонду *034 метал Индустри ДОО Крагујевац (1992-2012)*. Од 5 дужних метара урађено је 1,5 дужни метар (15 кутија). Рад на Фонду биће настављен и завршен у 2023. години због приоритетног рада на обради и сређивању матичних (црквених) књига. (сређивач: Јасмина Стефановић)
- ✓ Фонд *Збирка црквених матичних књига Епархије Шумадијске 1837-1946. г.* (сређивач: Драгана Арнаут)
- ✓ *1882-1906: црква Брезовачка, црква Светог архангела Гаврила* (сређивач: Драгана Арнаут)
- ✓ *Палиуска школа „Мома Станојловић“ Крагујевац (1920-1958)* (сређивач: Ксенија Ђерковић)
- ✓ *Позориште лутака Крагујевац (1951-1952)* (сређивач: Ксенија Ђерковић)
- ✓ 24 књига и свежања - 0.2 дужних метара

Такође, у овом периоду настављена је аналитичка обрада архивске грађе личних фондова која подразумева детаљну анализу спољашњих и унутрашњих обележја документа, од којих је већина писан народним језиком пре Вукове реформе. Урађено је преко 600 аналитичких описа. Горан Милосављевић комплетно је завршио аналитичке инвентаре личних фондова: *Антоније Орешковић (1829-1906)*, *Цветко Рајовић (1793-1873)*, *Јанићије Димитријевић (1880-1946)*, док је Јелена Микићевих завршила сумарни инвентар фонда *Мешовито деоичарско друштво „Обекс“ у стечају, Крагујевац*.

Раду на личним фондовима предходио је тромесечни истраживачки рад, који подразумева неколико фаза: прва – проучавање историје творца фонда и чланова његове породице, као и израду прелиминарне историјске белешке на основу пронађених података (Нпр. у сарадњи са колегама из Народног музеја Аранђеловац утврдили смо тачне године рођења деце пуковника српске војске, Антонија Орешковића, које су у литератури навођене погрешно). Друга фаза – проучавање дипломатичких и

садржајних особености архивске грађе и израда аналитичких описа за сваки докуменат појединачно. И на крају, трећа фаза – израда именских и географских регистара.

Треба напоменути и да је Планом и програмом рада за 2020. 2021. и 2022. годину, Служба сређивања и обраде архивске грађе планирала је да се престане са радом на сређивању и обрдади дела фонда који се односи на Регионалну природну комору, ради потреба дигитализације, конзервације и рестаурације архивске и библиотечке грађе. У складу са новим обавезама и приоритетима у раду Архива, дошло је до измена у плану рада, тако да је из тог разлога прекинуто архивистичко сређивање фонда *Регионална природна комора*.

Служба за техничку заштиту грађе и лабораторија за конзервацију и рестаурацију

Дигитализација архивске и библиотечке грађе

Техничка служба врши превентивну заштиту, конзервацију, рестаурацију и микрофилмовање архивске грађе. Конзервација и рестаурација архивске и библиотечке грађе је неопходна како би се спречило њихово даље пропадање, како због свакодневног коришћења, тако и због њиховог временског старења и оштећења услед неадекватног чувања. Након одобрених финансијских средстава лабораторија Архива је успела да набави неопходан материјал за конзервацију и рестаурацију архивске и библиотечке грађе и отпочела са реализациом заштите.

У разговору са директором Државног архива Србије, Мирославом Перишићем, директором ИАШК Сањом Живковић, Предрагом Илићем ИАШК (научно-издавачка делатност) и Катарином Лековић, запосленој у овој Служби, договорена је сарадња и подршка за обуку из области конзервације и рестаурације са циљем додатног усавршавања и стицања стручног звања.

Током августа и септембра Катарина Лековић присуствовала је обуци у Лабораторији за конзервацију и рестаурацију у Државном архиву Србије коју је спровела Снежана Петров руководилац лабораторије. Након завршене обуке у октобру је присуствовала и предавањима из области конзервације и рестаурације како би се испунили сви услови за полагање стручног испита. У оквиру стручног испита одбранила је рад на тему *Конзервација и рестаурација Матичне киге венчаних цркве Св. Архангела Михајла у Борчу 1883-1911. Жичке епархије, Грузанског архијерејског намесништва*. Током новембра одржани су испити које је запослена успешно положила и стекла звање **конзерватор папира**.

Током 2022. године извршена је **заштита**, ојачање корица како би се спречила оштећења приликом коришћења следећих књига:

- ✓ **3363/94** Пречишћен зборник
- ✓ **2172/92** Грађански судски поступак Краљевине Србије: Протумачен одлукама Државног савета и Опште седнице и одељења Касационог суда; Књижар издавач Гаца Кон; Београд, 1914.

- ✓ 2429/92 Југословенски компас: Сvezак I, Трговински дио; Издано наклагом Штампарије Југ. Компаса, Београд, Љубљана, Сплит; Загреб, 1920.
- ✓ 3332/94 Миливоје М. Васић: Жича и Лазарица: Студије из српске умотности средњег века; Геца Кон; Београд, 1928.
- ✓ 3328/94 Бранислав Ђ. Којић: Стара градска и сеоска архитектура у Србији; Издавачко предузеће Србије; Просвета; Београд, 1949.
- ✓ 3334/94 Милан Кашанин: Два века српског сликарства; Државна штампарија; Београд, 1942.

Скенирана су документа и књиге:

- ✓ Лични фонд *Катарина Богдановић* – 67 скена
- ✓ Лични фонд *Никола Милићевић Луњевица* – 207 скена, у току је конзервација и рестаурација фонда, предвиђена да се заврши у 2023. години.
- ✓ Лист Службене новине за 1942. годину – 42 скена
- ✓ Скенирана књига (444 скена) - 886/91 Чедомил Мијатовић: *Деспот Ђурађ Бранковић, Господар србима, подунављу и зетском приморју*; Прва књига, *Од ступања Ђурђева на владу год. 1427 до првог ослобођења србије од турака год. 1444*; Нова штампарија Даидовић; Београд, 1907.

Лабораторија за рестаурацију и конзервацију у сарадњи са Поштом Србије представила је свој рад на Сајму књига кроз радионицу *Како чувамо књиге?*. Координатор радионице била је Катарина Лековић.

Служба за научно-истраживачки рад, културно-просветну, издавачку и информативну делатност

Захваљујући раду ове Службе, делатност ИАШ Крагујевац се промовише на различите начине – гостовањем у медијима, организовањем промоција, припремом и праћењем штампања часописа, као и сарадњом са свим институцијама културе у граду. Такође, ова Служба прати и гостовање Изложби, одговара осталим Архивима у Републици Србији на њихове захтеве који се односе на гостовање поменутих Изложби наших радника, и са истим Архив успоставља сваки вид културне сарадње.

Важно је напоменути да поред запослених у овој Служби у њеном раду учествују и радници других служби кроз активности у којима ће у наставку бити речи.

Издавачка делатност

Дванаести број часописа *Шумадијски анали*, штампан је у новембру месецу 2022. године и биће промовисан и медијски представљен у јануару 2023. У овом броју је објављено укупно 17 радова, од којих један из области археологије, 10 из историје, 2 у којима је објављена грађа, један из архивистике, један из библиотекарства, један приказ књиге и један In memoriam. Аутори радова, међу којима су и запослени у Архиву, Славко Степановић, Катарина Лековић и Јелена Микићевић, су из Крагујевца, Београда, Ваљева, Аранђеловца, Јагодине и Раче.

Стручни радови и научни скупови

Стручни радници су сарађивали на просветним, научним и другим скуповима Установа културе у Крагујевцу и другим градовима Србије, када су били позивани.

У 2022. години Предраг Илић, архивски саветник учествовао је и представио радове на четири таква скупа, и то: Научни скуп са међународним учешћем под називом „Династија Обреновић и проглашење Краљевине Србије“ који је организовао Народни музеј у Нишу 22–23 септембра у Нишу, а мој рад је био „*Архивска грађа окружних и среских начелстава у периоду Краљевине Србије у периоду од 80-тих година XIX века па до почетка Првог светског рата*“, Друштво архивиста Србије на Мокрој Гори од 5. до 7. октобра са радом „*Архивска грађа окружних и среских начелстава и општина у XIX и почетком XX века као извор за писање историје – хронике места*“, Народни музеј у Врању организовао је Научни скуп „Српски народ у Старој Србији и Македонији (1766–1991)“ од 27–29. октобра у манастиру Прохор Пчињски, а мој рад је био „*Белешке др Јанићија Димитријевића о положају српског народа у Османском царству (Старој Србији и Македонији) пре балканских ратова*“ и Научни скуп у организацији Спомен-парка „Крагујевачки октобар“ – Крагујевац под називом „*Цивилне жртве Другог светског рата (1939–1945)*“ који је одржан 7. октобра, а мој рад је био „*Однос окупационог режима према страдалом и поробљеном цивилном становништву у Крагујевцу на примеру архивске грађе фонда поглаварства града Крагујевца 1941–1944*“. Са свих скупова у 2023. години биће штампани Зборници радова.

У зборнику Архивистичког друштва Србије *Архивска грађа у теорији и пракси* бр. 5 објављен је рад Горана Милосављевића под називом *Сегмент националне историје у личном фонду Цветка Рајовића* који је од стране уређивачког одбора категорисан као оригинални научни рад. У септембру 2022. завршен је и предат нови рад *Улози повереника кнежевине Србије, анализа личног фонда Антонија Орешковића* који ће бити објављен у новом, шестом броју, истог зборника. Рад је презентован на Међународном архивистичком саветовању, одржаном на Међавнику, од 5. до 7. октобра 2022. године.

Програмске активности

а) Програми за децу и младе

У складу са најавом, а касније и потписивањем Протокола о сарадњи између Града, школа и установа културе 2022. годину у програмском смислу обележиле су активности које су за циљ имале боље упознавање деце и омладине са значајом наше Установе и грађе која се у њој чува.

Схватајући важност обележавања за културу значајних датума и сходно чињеници да се у Архиву чува једна од највреднијих књига коју су Срби имали у 18. веку, „Стематографија“ Христофора Жефаровића, прве радионице одржане су у духу обележавања Светског дана књиге и ауторских права.

У намери да се покаже разноликост грађе, као и начини њеног чувања радионице су биле подељене у три групе, и то: оне које се односе на историјско портретисање личности које су оставиле значајан траг у истој гради и шире; оне које се односе на

боље упознавање са историјом дела града у којем се живи и оне у оквиру којих се упознају чари и значај лабораторије за рестаурацију и конзервацију књигу.

Ученици Средње стручне школе и Прве крагујевачке гимназије имали су прилику да одслушају предавање МА Јелене Микићеве, дипломираног историчара уметности, архивисте и кустоса, о нашој суграђанки, значајној књижевници и филозофу, Катарини Богдановић (1885-1969), ученици ОШ „Светозар Марковић“ о творцу Првог српског устава Димитрију Давидовићу од стране Ксеније Ђерковић, дипломираног новинара и архивисте-приправника, док је о генералу Јовану Белимарковићу ученицима Прве крагујевачке гимназије говорио Горан Милосављевић, дипл. историчар и виши архивиста. Том приликом показане су им и разгледнице старог Крагујевца на којима су препознавали места данас оденута у ново рухо.

Што се тиче радионица, које се односе на упознавање са старим плановима делова града, МА Предраг Илић, дипломирани историчар и архивски саветник, ученицима ОШ „Станислав Сремчевић“ говорио је о Старој радничкој колонији (званичним плановима из 1928. године) и насељима, као што су Ердоглија и Багремар, док је ученицима ОШ „Ђура Јакшић“ показао планове развоја града „преко пруге“, на простору данашњег насеља Бресница. Такође, ученике свих наведених школа колегиница Катарина Лековић, дипл. филозоф и архивиста, најпре је упознала са архивском библиотеком, а затим им је у лабораторији за конзервацију и рестаурацију на конкретним примерима показала како изгледа заштита архивске грађе и зашто је важно да се она спроведи.

Са циљем обележавања Дана града Историјски архив Шумадије у Народној библиотеци „Вук Караџић“ уприличио је отварање изложбе „Србија и Црна Гора у Оријенталној збирци Историјског архива Шумадије у Крагујевцу“, аутора Славка Степановића и Ненада Карамиджковића. Њоме су представљена документа Оријенталне збирке нашег Архива од краја 18. до почетка 20. века, која територијално обухватају простор данашње Србије и Црне Горе о управљачкој пракси Османског царства, где се може видети на који начин је османска историографија на свом историјском заласку презентовала догађаје из средњовековне и нововековне историје српског народа. Ова изложба могла се погледати и у оквиру Ноћи музеја, баш као и изложба „Живот и дело Катарине Богдановић“, за ту прилику постављена у простору Архива. Оно што је посетиоцима било посебно интересантно јесте глумица ЦЗНТК „Абрашевић“ Тијана Милетић у улози Катарине Богдановић, која је читањем њених дневничких записа дочарала аутентичну атмосферу и живот ове значајне историјске личности.

Следећи датум од изузетне важности, 9. јун, Међународни дан архива обележен је Даном отворених врата. У складу са тим организоване су групне посете малишана из ПУ „Нада Наумовић“, предшколаца из вртића „Лептирић“ и ученика петог разреда ОШ „21.октобар“ у оквиру којих су имали прилику да сазнају нешто више о Катарини Богдановић, Елизабет Рос и незаобилазном Амици, као и о самом архиву- шта је архив, чему служи, шта чува и зашто је важан. Костимирани у поменуте личности глумци ЦЗНТК „Абрашевић“ били су малишаним водичи на путу кроз Архив, а све са циљем скретања пажње на важност националне историје и заштити културне баштине.

Историјски архив Шумадије Крагујевац се ове године први пут укључио и у манифестацију Културно лето, и то кроз два типа програма.

Током јула организоване су сликарске радионице за предшколце и основце под називом „Архив у слици“, на којима су полазници имали задатак да кроз цртеж и предмете прављене од глине представе Историјски архив. Важно је напоменути да су радионице имале три дела. У првом су координатори најмлађима рекли нешто више о Историјском архиву, те одговарали на њихова питања и недоумице; у другом су полазници на основу оног што су видели и чули сликали нашу Установу; док су у последњем делу заједно са координаторима и васпитачима ишли у обилазак Архива, где су посебно интересовање показали за библиотеку, старе матичне књиге на којим су тренутно радили корисници и за старе писаће машине, које се налазе у нашим изложбеним витринама. Занимљиво је било слушати њихова поређења истих са рачунарима и таблетицама. Тако је тридесеторо деце, од којих је највише њих било из ПУ „Чили Вили“ и удружења Раскршћа Арт, у пријатном амбијенту дворишта Архива дало своје креативно виђење установе што је за резултат имало занимљиве радове, чија изложба је организована 31. августа. Координатори радионица биле су Јелена Микићевић, Ксенија Ђеровић, Зорица Миливојевић и Сања Живковић.

Што се тиче другог програма, књижевних радионица, које су се реализовале почетком августа под називом „Архив у речи“, учесници, њих петнаестак, били су представници књижевних удружења: Удружење писаца Крагујевца, Књижевни клуб „Сања Божовић“, Књижевна заједница Крагујевца, као и грађани који нису део ниједног од поменутих. Полазници су се на првој представили својом или туђом песмом по избору, која за тему има историју Крагујевца или Шумадије; другог и трећег дана су добили грађу која се налази у Архиву, а односи се на Милоја Павловића, Јована Ђ. Мирковића, Катарину Богдановић и Др Мошу Елија, где је њихов задатак био да напишу песму о неком од њих по сопственом избору; четврти дан био је одговор на раније добијен задатак, те су полазници су донели написане приче на тему историје и исте читали. Један од полазника донео је своје давно настале путописе на Крфу, које је објављивао у Светлости, као и бројне фотографије настале том приликом. Петог, тј. последњег дана радионица полазници су читали дела настала током програма, након чега су им уручени и пригодни поклони у знак захвалности за учешће.

Интересантно је да су најмлађи полазници ПУ „Чили Вили“, њих двадесетак, показали интересовање да буду део и ових радионица. У складу са тим, организовали смо им посебно дружење са песником за децу Александром Јањушевићем, које смо назвали КУЛТУРНИ ЧЕТВРТАК – Књижевна уживаоница. Они су у знак захвалности за учешће и активност на радионици од Александра добили пригодне зборнике.

Координатори радионица биле су Ксенија Ђеровић, Зорица Миливојевић и Сања Живковић

Са циљем обележавања поласка у школу, 31. августа организована је изложба цртежа насталих на радионицама „Архив у слици“, на којима су учесницима и њиховим наставницима додељене захвалнице и пригодни поклоне, у којима су учешће узели и УК „Корац“ поклањајући „Дечје искре“ и НБ „Вук Караџић“, која је дала бесплатне чланарине.

Историјски архив Шумадије Крагујевац био је и учесник манифестације Ноћ истраживача, где се представио интерактивном игрицом *Кроз кућу др Моше Елија*, у чијој основи је план куће др Моше Елија, Јеврејина који је живео и радио у у Крагујевцу. Игра је изазвала велико интересовање како деце тако и старијих, који су

одговарали на питања у вези са овом историјском личношћу. Победници су награђивани различитим пригодним наградама.

Од септембра 2022. г. Историјски архив Шумадије Крагујевац постао је први пут учесник акције *Очистимо свет* под геслом *Рециклажом до знања*. Тим поводом ученицима трећег и четвртог разреда ОШ „Јован Поповић“ представљени су кнез Михаило Обреновић, кнегиња Љубица Обреновић и Јован Ристић, а они су затим од старе хартије правили мозаик портрета поменутих историјских личности.

Крајем децембра претходне године у Архив су долазили ученици прве године Друге крагујевачке гимназије са професорком историје, којима је одржано предавање у вези са Матичним књигама рођених, венчаних и умрлих и како се на основу њих истражује порекло породица и врши израда генеалошких стабала. Поред предавања које је одржано у читалони Архива, сви ученици су проведени кроз просторије установе (изложба у ходнику, показани су им депои, фотолабораторија, конзерваторска лабораторија).

б) Изложбе

- Србија и Црна Гора у Оријенталној збирци Историјског архива Шумадије Крагујевац

Документарна двојезична (српско-турска) изложба *Србија и Црна Гора у Оријенталној збирци Историјског архива Шумадије Крагујевац* има за циљ упознавања шире јавности са архивском збирком од изузетног историјског и културног значаја, као и њеним садржајем. На изложби су представљене најзначајније личности и догађаји из дуге српско-турске узајамне историје, као и детаљи из свакодневног живота хришћанског и муслиманског становништва у Србији и Црној Гори у време османске владавине, доносећи мноштво нових сазнања и информација.

Припремио ју је Историјски архив Шумадије, под покровитељством Министарства културе и информисања Републике Србије, Града Крагујевца и Турске агенције са сарадњу и координацију (ТИКА), а прати је и двојезични каталог, чији су рецензенти др Радомир Ј. Поповић и др Александра Вулетић са Историјског института у Београду. Аутори изложбе су: Славко Степановић, засполен у ИАШК, Ненад Карамилковић и Мирјана Маринковић.

Изложба је имала три представљања, и то: у НБ „Вук Караџић“ поводом обележавања Дана Града, где је могла бити виђена и у Ноћи музеја; у Универзитетској библиотеци у Крагујевцу; у Етнографском музеју у Београду, а присуствовали су им високи представници Министарства, Града, ТИКЕ, Амбасаде Турске и различитих културних и образовних институција.

- *То нису папири, то су животи људи*

У 2022. Историјски архив Шумадије обележио је 70 година од оснивања и рада установе. Колеге Славко Степановић и Предраг Илић урадили су изложбу под називом *„То нису папири, то су животи људи“* која је свечано отворена 16. децембра у просторијама Архива. Уз изложбу је одштампан и пратећи каталог. Поводом овог јубилеја снимљен је документарни филм под називом *„Прича пожутеле хартије“* о оснивању и раду Архива претходних седам деценија. Филм је премијерно приказан на

свечаној академији 16. децембра. У припреми материјала за снимање филма учествовало је више колега из установе. Филм је стављен на Фејсбук страници ИАШК и до сада је имао велики број прегледа.

➤ *Од средњовековног трга до престоне вароши – хронологија историјског развоја града Крагујевца*

У оквиру програма обележавања Срећења - Дана државности Републике Србије, 15. фебруара 2022. године, у Амицином конаку отворена је изложба под називом *Од средњовековног трга до престоне вароши – хронологија историјског развоја града Крагујевца*. Реч је о сталној поставци која представља плод сарадње Историјског архива Шумадије и Народног музеја у Крагујевцу и резултат двогодишњег истраживачког рада аутора: Милоша Јуришића, Горана Милосављевића и Роксанде Алексић. Изложба је подељена на више тематских целина: историја Шумадије у средњем веку (развој историјских области - Лепенице, Рудника, Борча, средњовековни градови и утврђења, властела, цркве и манастири); развој Крагујевца под османском влашћу (трг, касаба, седиште кадилука, паланка); период аустријске окупације и изградња шанца (1718-1739); време устанака (Кочина крајина, Први и Други српски устанак) и период престонице (1818-1841). Пројекат је подржан од стране Министарства културе и информисања, а највећи допринос Историјског архива Шумадије био је у писању текстова на основу објављених историјских извора за све тематске целине. Сталну поставку је отворио председник Скупштине града у присуству више стотина званица.

➤ *Политички живот у Крагујевцу у другој половини XIX века*

У Ноћи музеја, 14. маја 2022. године, у кући Светозара Марковића отворена је мултимедијална изложба *Политички живот у Крагујевцу у другој половини XIX века* пројект Министарства културе. Историјски архив Шумадије је учествовао у реализацији ове поставке кроз стручну сарадњу и рецензију текстова. Коришћена је архивска грађа из личних фондова и збирке фотографије наше установе.

➤ *Папир говори-новац Србије и Југославије 1887-1996.*

У организацији Историјског архива Шумадије, НБ „Вук Караџић“ Крагујевац и Народног музеја Лесковац 25. новембра 2022. г. у Галерији Куће Ђуре Јакшића отворена изложба "Папир говори - Новац Србије и Југославије 1887 - 1996" аутора Небојше Димитријевића.

Изложба приказује папирни новац Србије и Југославије од 1887. године до 1996. године који се чува у Нумизматичкој збирци Народног музеја у Лесковцу. Симболиком приказа на изложеном новцу пратимо историјски развој и политичке промене на територији Србије.

в) Промоција и предавања

➤ *Промоција пригодне поштанске марке Европа 2022*

Гост Историјског архива Шумадије 9. септембра 2022. г. био је др Адам Софронијевић, који је кроз предавање и изложбу упознао окупљене са историјом и значајем такмичења за најлепшу марку Европе. Наиме, Пошта Србије је за националног кандидата на избору за најлепшу марку Европе определила марку под називом Дрекавац, чији дизајн је дело светски познатих фотографа Браће Замуровић. Марка је

урађена у оквиру овогодишње теме такмичења - Приче и митови у форми пригодан блока са једном марком номинале 85 динара. На њој је представљено биће из митологије Јужних Словена, нарочито заступљено у митологији Срба - дрекавац.

➤ *Предавање Историја – оквир или полазиште књижевности : Крагујевачки октобар и страдање Јевреја*

У склопу Октобарских свечаности у Свечаној сали Прве крагујевачке гимназије, Сања Живковић, директорка Историјског архива Шумадије, и Немања Јовановић, дипл. историчар (Спомен-парк "Крагујевачки октобар") одржали су предавање на тему *Историја – оквир или полазиште књижевности : Крагујевачки октобар и страдање Јевреја*. У оквиру њега публика је најпре имала прилике да чује историјску подлогу о страдању Јевреја и Срба током Другог светског рата, а затим су дате кључне тачке настале анализом поема које су се од 1971. године до данас изводиле на Великом школском часу. Тако се одговорило на питање позиције песника, тј. његовог гласа, историјских личности, догађаја и епизода које су се константно помињале, књижевних личности и догађаја, заступљеност Јевреја, али на питање боја, бројева и илустрација, те њиховог директног уплива из историје у књижевност.

г) **Историјски архив Шумадије - простор за снимање филма**

У јуну 2022. године Историјски архив Шумадије био је место снимања кадрова за филм *Српски пољубац*, чији аутори су Грант Озборн и Горан Срејић у аустралијско-српској копродукцији. Ово дело кроз вишеслојну причу промовише и уздиже српску националну културу, традицију и начин живота шаљући у свет истином прожету слику о Србији и нашем народу. Филм је подржан од стране Града Крагујевца.

Посећеност програма

ИАШК је пратио посећеност својих програма током протекле године и том приликом дошло се до података да је одржано 36 програма, од чега 23 за децу и младе, које је посетило њих 1472. Такође, установа се крајем године детаљно упознала са анкетом коју је реализовало Удружење ФОЗАРИС, а која се бави културним потребама људи. То је резултирало прављењем стратегије за унапређење програмских активности, те отклањања уочених недостатака и усклађивању са потребама корисника.

Видљивост Архива

Поред интензивирања сарадње са медијима током 2022. године, ИАШК радио је и самостално на већој видљивости кроз редовно ажурирање Сајта и друштвене мреже Фејсбук. Приметно је и да је вишеструко повећан број објава а самим тим и посетилаца, што даље доприноси много већој видљивости рада Архива него раније.

Истраживачи у Архиву

Услед честог ограничавања присуства странака у просторијама ИАШ Крагујевац, ову Установу посетило је мање истраживача него претходних година. Ипак је у току 2022. године било 66 истраживача који су провели 129 истраживачких дана.

Током претходне, 2022. године, у оквиру ове Службе, настављен је рад на сређивању и обради архивске грађе, који подразумева израду методских упутстава, класификационих планова и обавештајних средстава за архивске фондове који су били

предмет архивске обраде. У току 2022. године сређен је одређени број фондова и урађено више сумарних и аналитичка инвентара.

Координација са УК „Кораци“

У овој служби запослена је Јелена Радовић, која је задужена и за координацију са УК „Кораци“. У складу са тим, током 2022. године, поред рада у оквиру Службе, обављала је и следеће послове:

- контрола књижења редовних и ванбилансних пописа и промена на основним средствима за ИАШК;
- учествовање у изради кварталних извештаја за Архив (тримесечни, шестомесечни, деветомесечни);
- самостално сачињавање Извода отворених ставки за 2022. годину;
- праћење дневне финансијске промене промене у помоћним евиденцијама и на основу истих вршила усклађивање са УК „Кораци“;
- континуирано и саветодавно учешће у изради финансијског плана за 2022. годину;
- на основу праћења реализације финансијских планова учешће у изради измене финансијског плана и учешће у изради Ребаланса;
- активно учешће у изради конкурса за пројекте одобрене од Министарства културе и праћење дневних промена на датим пројектима, сачињавање прописаних извештаја и учешће у сачињавању коначног извештаја о реализацији пројекта;
- израда предлога финансијског плана за 2023. годину и израда коначног плана за 2023. годину;
- присуствовање на састанцима локалне самоуправе кад год је било потребно;
- пријава и одјава радника као и промене статуса електронским сертификатом;
- израда регистра запослених, израда ПЛ обрасца и других извештаја на захтев Градске управе за културу и УК „Кораци“;
- припрема материјала за УО;
- завођење пријемне документације и отпремање поште- књижање издатих рачуна, праћење и одобравање фактура;
- сачињавање техничке спецификације и учествовање у изради Плана јавних набавки за 2022. и 2023. г;
- праћење спровођења процеса Јавних набавки;
- контролисање пријема и извршење обавеза;
- праћење фактура у ЦРФ-у;

- одлазак на обуку и активно учешће у успостављању ФУК-а (финансијске унутрашње контроле) кроз израду неопходне документације и обуку запослених задужених за ФУК у Архиву;
- сачињавање Информатора о раду, који је објављен на порталу Повереника и ађжурира постојеће податке;
- активно учешће у процесу фискализације Архива;
- припремање и обрада података неопходних за одјаву и пријаву директора у Привредном суду, Управи за трезор и Статистици;
- припремање и обрада података за пререгистрацију Архива у АПР;
- припремање и обрада документације по захетву ДРИ

Библиотека Архива

У библиотеци Архива у току 2022. године није настављено са ревизијом књижног фонда у циљу дигитализације старе и ретке књиге, као и њиховог неопходног преинвентарисања књига како би се уписале у Регистар старе и ретке библиотечке грађе од изузетног и великог значаја. Народна библиотека „Вук Караџић” је надлежна за упис књига у Регистар, у току 2022. године није настављено са уносом података, Након Извештаја чалнова Комисије Државног архива Србије, набављена је опреме за умрежавање Архива у информациони систем Архис. Инсталирање АРХИСА није успостављено из техничких разлога у недостатку стручних сарадника из информатичке области. Након Извештаја Државног архива Србије, установљено је да скенирана документа и књиге морају скенирати у TIFF и JPEG формату у две различите резолуције. Планом рада за 2023. годину предвиђено је да се настави са уносом података у дигиталну базу која ће поједноставити процес уноса података у Информациони систем и скратити време које је потребно за евидентирање монографских и серијских публикација.

Јелена Мартинец је у току 2022. године наставила са обуком у циљу заштите, сређивања и чувања архивске и библиотечке грађе. Приликом сређивања часописа и књига, у оквиру архивске грађе упознала се са начином чувања и сређивања документа који чине један фонд и прошла обуку техничке заштите документа. Приликом упознавања техничке заштите документа и књига, стекла је основна сазнања о коришћењу материјала и опреме за конзервацију и рестаурацију.

У оквиру очувањ и заштите библиотечке грађе, прошла је обуку на примеру чувања Орјенталне збирке и старе и ретке књиге. Приликом сређивања и евидентирања, иницијативом и предлогом Јелене Мартинец, направљена је Excel табела за евидентирање књига и тиме је дала допринос у процесу прављења електронске базе података која треба да се прикључи евиденцији у систему АРХИС. Поред савремене евиденције књига, прошла је и обуку чувања библиотечке грађе у смислу евиденције записа.

Фонд библиотеке је богатији за 189 монографских публикација од којих је 68 набављено путем куповине и 31 серијску публикацију.

ЗАКЉУЧАК

На основу наведеног може се закључити да је Историјски архив Шумадије имао значајен помаке када су у питању људски ресурси, што се види кроз повећање броја запослених на неодређено време, али и бројне едукације и активности у различитим сегментима. Напомињемо да је без обзира на то потребно запошљавање још радника с обзиром на обим посла и територијалну надлежност Архива.

Значајно су унапређени и просторни и технички капацитети што се пројављује кроз замену столарије, набавку котла, новог службеног возила и рачунарске опреме.

Такође, Установа је кроз изразито повећање броја програма, а смаим тим и посетилаца, посебно када су у питању деца и млади, те интензивирање сарадње са образовним и другим установама постала много видљивија него раније.

Оно што се не сме занемарити јесте проблем смештајних капацитета архивске грађе, чије решавање је планирано за 2023. годину.

Сања Живковић

директорка ИАШК

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ИСТОРИЈСКИ АРХИВ
ШУМАДИЈЕ
 Крагујевац
 Финансијски извештај за период 01.01 - 31.12.2022. године
 02 БРОЈ 4931
 РАСХОДИ
 23.02.2022. ГОДИНЕ
 КРАГУЈЕВАЦ

Економ. Класификација	Извор прихода 01+ 07+08	Извор прихода 01-буџет	Извор прихода 07
411111 Плате и додаци запослених	13.099.082,89	13.099.082,89	0,00
411115 Накнада за минули рад	833.491,79	833.491,79	0,00
411117 Боловање за првих 30 дана	176.904,44	176.904,44	0,00
411118 накнада за време ГО, Пл одсуство, др	2.547.844,84	2.547.844,84	0,00
411 ПЛАТЕ И ДОДАЦИ ЗАПОСЛЕНИХ	16.657.323,96	16.657.323,96	0,00
412111 Допринос за ПИО	1.832.305,59	1.832.305,59	0,00
412211 Допринос за здравс.осигурање	857.852,17	857.852,17	0,00
412 СОЦИЈАЛНИ ДОПРИНОСИ	2.690.157,76	2.690.157,76	0,00
413142 Поклони за децу запослених	56.000,00	56.000,00	0,00
413 НАКНАДЕ У НАТУРИ	56.000,00	56.000,00	0,00
414419 Помоћ у случају смрти узег чалана пордице	70.696,00	70.696,00	0,00
414419 Остале помоћи	66.048,00	66.048,00	0,00
414 СОЦИЈАЛНА ДАВАЊА ЗАПОСЛЕНИМА	136.744,00	136.744,00	0,00
415112 Превоз на посао и са посла	484.537,49	484.537,49	0,00
415 НАКНАДЕ ТРОШКОВА ЗА ЗАПОСЛЕНЕ	484.537,49	484.537,49	0,00
416111 Јубиларне награде	0,00	0,00	0,00
416 НАГРАДЕ ЗАПОСЛЕНИМА	0,00	0,00	0,00
421111 Трошкови платног промета	47.435,93	47.435,93	0,00
421211 Електрична енергија	322.859,43	322.859,43	0,00
421222 Угаљ	1.258.158,00	1.258.158,00	0,00
421223 Дрво	697.895,00	697.895,00	0,00
421311 Водовод и канализација	27.946,28	27.946,28	0,00
421321 Дератизација	7.350,00	7.350,00	0,00
421324 Одвоз отпада	162.477,67	162.477,67	0,00
421325 Услуге чушћења	424.227,25	424.227,25	0,00
421411 Телефон	70.856,74	70.856,74	0,00
421412 Интернет	18.704,83	18.704,83	0,00
421421 Пошта	109.148,27	109.148,27	0,00
421511 Осигурање зграде	21.248,59	21.248,59	0,00
421512 Осигурање возила	16.305,45	16.305,45	0,00
421513 Осигурање опреме	23.583,11	23.583,11	0,00
421521 Осигурање запослених	50.301,00	50.301,00	0,00
421919 Остали непоменути трошкови	234.321,29	234.321,29	0,00
421 СТАЛНИ ТРОШКОВИ	3.492.818,84	3.492.818,84	0,00
422111 Дневнице	138.220,50	138.220,50	0,00
422121 Трошкови превоза на службени Пут	34.650,00	34.650,00	0,00
422 ТРОШКОВИ ПУТОВАЊА	172.870,50	172.870,50	0,00
423419 Услуге штампања	570.628,78	570.628,78	0,00
423599 Остале стручне услуге	1.223.951,68	623.951,68	600.000,00
423621 Трошкови угоститељских услуга	5.950,00	5.950,00	0,00
423711 Репрезентација	69.355,50	69.355,50	0,00
423911 Остале опште услуге	75.925,37	75.925,37	0,00
423 УСЛУГЕ ПО УГОВОРУ	1.945.811,33	1.345.811,33	600.000,00
424511 Услуге одржавања природних површина	251.890,02	251.890,02	0,00
424 СПЕЦИЈАЛИЗОВАНЕ УСЛУГЕ	251.890,02	251.890,02	0,00
425111 Зидарски радови	89.800,00	89.800,00	0,00
425113 Молерски радови	429.445,01	429.445,01	0,00
425116 Централно грејање	428.400,00	428.400,00	0,00
425117 Такуће поправке и одржавање - ел инсталације	32.510,00	32.510,00	0,00
425211 Механичке поправке	3.000,02	3.000,02	0,00
425222 Поправка рачунарске опреме	99.168,00	99.168,00	0,00
425281 Текуће одржавање опреме за јавну безбедност	199.152,00	199.152,00	0,00
425 ТЕКУЋЕ ПОПРАВКЕ И ОДРЖАВАЊЕ	1.281.475,03	1.281.475,03	0,00
426111 Канцеларијски материјал	90.533,52	90.533,52	0,00
426411 Гориво - Бензин	43.743,78	43.743,78	0,00
426811 Производ за чишћење	96.876,00	96.876,00	0,00
426911 Материјал за посебне намене	999.936,00	999.936,00	0,00
426 МАТЕРИЈАЛ	1.231.089,30	1.231.089,30	0,00
482131 Регистрација возила	19.686,40	19.686,40	0,00
482141 Царине	0,00	0,00	0,00
482 ПОРЕЗИ, ТАКСЕ, КАЗНЕ И ПЕНАЛИ	19.686,40	19.686,40	0,00
485119 Остале накнаде штете	0,00	0,00	0,00
485 НАКНАДА ШТЕТЕ ЗА ПОВРЕДЕ	0,00	0,00	0,00
511294 Установа културе	1.499.020,80	1.499.020,80	0,00
512111 Аутомобил	1.800.000,00	1.800.000,00	0,00

512211	Намештај	150.000,00	150.000,00	0,00
512221	Рачунарска опрема	600.000,00	0,00	600.000,00
512631	Опрема за културу	36.000,02	36.000,02	0,00
512811	Опрема за јавну безбедност	298.800,00	298.800,00	0,00
512931	Уградња опреме	820.656,00	820.656,00	0,00
515121	Књиге у библиотеци	89.011,13	89.011,13	0,00
612	ОПРЕМА	5.293.487,95	4.693.487,95	600.000,00
	УКУПНО	33.713.892,58	32.513.892,58	1.200.000,00

Економ. Класификација	Опис	Извор прихода 01+ 07+08	Извор прихода 01- буџет	Извор прихода 07
791111	Приходи из буџета	33.713.892,58	32.513.892,58	1.200.000,00
791	ПРИХОДИ ИЗ БУЏЕТА	33.713.892,58	32.513.892,58	1.200.000,00

Почетно стање на дан 01.01.2022.	0,00	0	0
Приход	33.713.892,58	32.513.892,58	1.200.000,00
Укупно (почетно стање+приход)	33.713.892,58	32.513.892,58	1.200.000,00
Расход	33.713.892,58	32.513.892,58	1.200.000,00
Стање на дан 31.12.2022.	0,00	0,00	0,00

Припремио

Драган Рашковић

Директор

Срђа Живковић